

Vredništvo:
na Travniku št. 277. I. nadst. (na
obrti tudi na razpoložljive listi).

Prejemajo se za plačila vsakega
izdanka tudi v naslednjem letu.

Plačila se za vsako leto vrsto 5
sold., če se izdanka samo enkrat na-
tiso, če dvakrat, 8 sold.; če trikrat,
10 s. v. a. — Povrh tega še vsak
krat 50 s. za štampilj.

V Gorici, v petek 12. marca 1869.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 10.

Izhaja vsak petek.

Velja po pošti pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za
četrt leta 80 s. Kdor sam po-
šilja, plača za celo leto samo 2 g. 50
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.
Naredilna pisarna in reklamacije naj
se pošiljajo vredništva.
Poznamo listi se prodajajo v Glogi
v bukvarici M. Škar-jovi na Travniku
po 5 soldov.

Nova postava zastran šol- skega nadzora.

(Dalje.)

II. Okrajno šolsko svetovalstvo.

§. 17. Prvo višje nadgledovanje ljudskih šol ima
okrajno šolsko svetovalstvo.

§. 18. Šolski okraji imajo tisti obseg, kakor poli-
tični okraji.

Mesta, ktera imajo lastno občinsko postavo, delajo
vsako zase poseben šolski okraj.

§. 19. Okrajno šolsko svetovalstvo obstoja navadno
a) iz prvostojnika političke okrajne gosposke kakor
prvosednika.

b) iz enega duhovnika vsake verske spoznavo, ktera ima
v okraju nad 2000 duš. Volitev pripada škofski obla-
stnosti, oziroma (protestantovskemu) starošinstvu. Za-
stopnika izraelske vere, ako bi se imel postaviti,
izvolijo prvostojniki okrajne verske občine;

c) iz dveh zvedencev v šolstvu. Enega voli učiteljska
okrajna skupščina. Kakor drugi stopi v svetovalstvo
vodja učiteljskega pripravnštva, če tega ni, vodja o-
krajne srednje šole, in kjer tudi tako ni, vodja okraj-
ne glavne šole. Ako ima okraj več viših šol onake
vrste, voli drugega zvedenca učiteljska skupščina iz-
med vodij teh šol. Ako ni v okraju nobene šole te
vrste, voli drugega zvedenca tudi učiteljska skupščina.

d) iz dveh, in, kjer je več okrajnih zastopstev, iz enega
iz vsakega okrajnega zastopstva, in, kjer ni zastopstva,
iz dveh od deželne odbora izvoljenih udov. Voliti
se sme vsak, ki ima pravico biti izvoljen v občinsko
zastopstvo, ktero v šolskem okraju ležeče občino.

Kdor izgubi pravico do te volitve, mora tudi od-
stopiti iz okrajnega šolskega svetovalstva.

Prvosednik določi svojega namestnika izmed okraj-
nih šolskih svetovalcev.

§. 20. V mestih, ktera imajo lastno občinsko po-
stavo stopijo naslednje premembe §. 19 pri sestavljenju
okrajnega šolskega svetovalstva:

a) Prvosednik je mestni župan i njegov namestnik so
voli izmed okrajnega šolskega svetovalstva po veči-
ni glasov.

b) Vsaka verska občina, ktera ima nad 500 duš, za-
stopa se v okrajnem šolskem svetovalstvu po enem
duhovniku; izraelska verska občina pa, ako ima ono-
liko duš, po njenem prvostojniku.

c) Določba §. 10 črka d nima tu veljave. Tomu nasproti
pa voli občinsko zastopstvo iz svoje srede, ali iz dru-
gih, kteri smejo izvoljeni biti, dva ude v okrajno šol-
sko svetovalstvo. Kdor izgubi zmožnost, voljen biti,
ima tudi stopiti iz okrajnega šolskega svetovalstva.

§. 21. Da čujejo verske interese tistih okrajnih
prebivalcev, h kterih veri noben šolski okrajni sveto-
valec ne spada, voli okrajno šolsko svetovalstvo za v-
sak verozakon enega svetovalca.

22. Vse imenovanja in volitve, omenjene v §. 19 21
veljavo za šest let.

§. 23. Okrajno šolsko svetovalstvo ima gledé na
vse javne ljudske šole, in privatna učilišča, ktera spa-
dajo v ta red, s posebnimi učilišči vred, razen o. k. glav-
ne normalke v Gorici, potem gledé na odgojišča malih
otrok vsega okraja tisto oblast, ktero so imele po se-
danjih predpisih političke okrajne gosposke in šolski
oddelčni nadgledniki (dekanji).

Njegova posebna naloga je:

- 1) da zastopa šolskega okraja interese proti drugim, da
ima okrajno šolstvo v natančnem razvidu, da skrbi
za postavni red v šolstvu in da šolstvu, kolikor mo-
goče, pomaga sploh in vsaki šoli posebe;
- 2) da skrbi, da se razglasajo ljudske šole zadevajoče
postave in naredbe viših šolskih gospod, in da se to
spolnujejo;

3) da vodi obravnave zastran uredbe in razširjanja ob-
stojećih, kakor tudi naprave novih šol; da določa na
prvi stopnji zastran izstopanja in vstopanja v šole, da
ima višje čuvanje pri zidanji šolskih poslopij, ako se
ne zidajo šole na deželne troške, in pri priskrblje-
vanju potrebščin za ljudske šole, da pregleduje in po-
trjuje prilažbo za šole;

4) da imajo varstveno pravico države v krajnih šolskih
zalogih in šolskih ustanovih, ako zato niso poklicani
posebni organi, ali je pa to pridržano kterej višej o-
blastnosti;

5) da varuje šole in učitelje v vseh ekonomičnih in po-
licijskih zadevah, da določa na prvi stopnji zastran
pritožb v zadevah plač (dotacij), preskrbnin, ako se
te preskrbnine ne plačujejo iz državnega ali deželne
zaloge, in da skrbi za učne pripomočke;

6) da rabi pristane pripomočke v postavno določenih
primerljajih;

7) da združno podeljuje na šolah izpraznjene službe in
se vdeležuje pri stanovitnem podeljevanju služb, o-
ziroma pri pomikanju učiteljev v višje službe;

8) da preiskuje disciplinarne pogoške učiteljev in šol-
ske pomanjkljivosti, in da določa o tem na prvi sto-
pinji, ali, če je potreba, da nasvet podá o tem dežel-
nemu šolskemu svetovalstvu;

9) da podpira, da se učitelji vedno bolj izobražujejo, da
napravljajo okrajne učiteljske zbornice, in nadgleduje šol-
sko in učiteljske knjižnice;

10) da daje učiteljem spričovala zastran njihove rabljivosti;

11) da daje ukaze zastran sestavljenja krajnih šolskih
svetovalstev in da jim je v pomoč in nadgleduje nji-
hovo delavnost (§§. 5, 6, 7, 15);

12) da izredno napravljajo šolska pregledovanja;

13) da po zaslišanju krajnega šolskega svetovalstva po
krajnih razmerah določa čas, kdaj imajo biti postav-
ne počitnice v elementarnih učiliščih;

14) da poroča, daje nasvete, menitve, razjasnila in ob-
časna šolska sporočila višim šolskim oblastnjem.

(Dalje prih.)

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Nj. vel. cesar in cesarica sta došla v ponedeljek,
8. t. m., zvečer v Zagreb, kjer sta bila sijajno spreje-
ta. — Govori se še zmiraj, pa ni kaj verjetno, da so
snideta naš cesar in laški kralj, in sicer, kakor pra-
vi Dunajski „Tagblatt“ — v Gorici; knez Mensdorf da
je šel neki za to v Italijo, da se napravi ta shod. Ali
je kaj resnice na tem, zvemo že v kratkem. — Gotovo
je pa, da pride kraljev adjutant, general Della Rocca,
cesarja v Trst v kraljevem imenu pozdravit. — Sicer
tudi francoski časnik „Patrie“ trdi, da je nekaka pri-
jaznost ali zveza med Avstrijo in Italijo gotova, češ,
da bi to obema na korist bilo.

Komisija za svilstvo na Dunaji, ki jo je sklical g.
minister za kmetijstvo, začela je 1. t. m. zopet zboro-
vati. Predsednik je dr. Fr. Hlubek iz Gradca. Drugih
vdeležavcev je še 7, med njimi tudi g. Vilh. Ritter
iz Gorice in vodja goriškega poskuševališča za svilstvo,
g. Frid. Haberlandt; ministerstveni poročevavec je ba-
ron Hohenbruck.

Viša deželna sodnija v Gradcu je na pritožbo dr-
žavnega pravdnika spoznala, da je članek „Tujčeva po-
ta“, tiskan v „Slov. Nar.“, objektivno kriv progredka
kaljenega javnega miru, vrednik Tomšič pa le prestop-
ka zanemarjene dolžne pozornosti in mu je prisodila
50 fl globe, oziroma 10 dni zaporu, 60 fl. zgube na
kavciji in izrekla, da ima tudi plačati stroške kazenske
pravde. Proti tej razsodbi se bo vrednik pritožil na naj-
višjo sodnijo na Dunaji.

Politično slovensko društvo v Mariboru je dovoljeno, in včeraj je imel biti 1. zbor.

V Ljubljani je volil za mestno starištvino 3 razred v torek. Od 322 volilcev jih ni prišlo volit kot samih 111, tedaj komaj tretjina; 211 volilcev se ni vdeležilo volbe. Res ponesni bodo šmole biti novi mestni očetje!

V Idriji je izvoljen za deželnega poslanca za Kranjsko o. k. rudarski svetovaveo, g. Lipold.

Iz okolice Tržaške. „Primorci“ je prinesel v poslednjem listu lep, obširen popis besede, s katero se je odprla 21. febr. t. l. čitalnica. Kolonjska v romantičnem kraju, pol ure od mesta na novi cesti proti Občini, čitalnica v Kolonji je sedmi klop v slovensko-narodni verigi, ki zdaj Trst oklepa. Predsednik nove čitalnice je vrednik „Primorci“, gospod Piano. Kolonji inajo že svoj domači pevski zbor; govoril je domači župan g. Nadliš (in to mi nar bolj povdarjamo, da se čitalnica z domačimi močmi ponaša); dalje je ginjaivo govorila 14letna gosp. Piano-ova hči; doklamovala je gospa Dolinar-jeva; igral se je „Župan“ (igr. g. Udo-vid); slednjič je govoril gosp. Ognar. Novovsajeno narodno drevo so zalivali z navduševavnimi pesmami pevski zbori sosednih čitalnic.

Volitev v okolici ne bude na sv. Jožefa dan, ampak to nedeljo potle, t. j. na oljčno nedeljo, 21. marca, zato ker pride na sv. Jožef cesar v Trst.

„Juri s puho“. G. G. H. Martelaneo, vrednik „J. s p.“, naznanja, da, ker je bilo 3500 iztisov štev. 1. premalo, dal je napraviti drugi natis iste številke. To je v slovenski književnosti nekaj novega i jako pomenljivega.

Deželni zbor zagrebški se je začel 1. dnat. m.

Leva stranka na Ogerskem, ki je protivna sedanjil vladi, čedalje močnejša prihaja; v take kraje, kjer se najbolj tepo, je poslala vlada komisarje ljudi mirit in strahovat.

Državni zbor.

8. t. m. je začela obravnavati zbornica poslancev državni preračun za leto 1869. Ko je šlo za predelek: „ministerstvo za uk in bogočastje“, je ponovil posl. Svetec, če o poprošnjem pretresanju sproženo željo, naj bi ministerstvo vendar enkrat poskrbelo, da se izpolni Slovincem §. 19 osnovne državne postave zastran občnih drž. pravic, češ, da saj je ministerstvo lani to občečalo, zgodilo pa da se ni še nič; na Moravskem in Českem se je jeziška posilnost že odpravila, zakaj na Slovenskem ne? Omenja na dalje g. Svetec, kar je gosp. minister Giskra v Ljubljani (z dr. Bleiweisom) govoril; iz govora ministrovega da se posname, kako čudno misli ima vlada o narodnih slovenskih zadevah. Minister notranjstva je neki rekel v Ljubljani, da, če hočejo imeti Slovenci šole s slovenskim učnim jezikom, naj si jih napravijo na deželne stroške; Svet. pravi: To se ne vjema s osnovnimi postavami, po katerih mora država za to skrbeti, da se lahko vsakdo v svojem maternem jeziku izobrazi. Minister G. je rekel v Lj.: Dežela mora sama za to skrbeti, da si odgoji toliko narodnih uradnikov, kolikor jih treba; Sv. pravi: Kako si bo narod slovenski uradnikov narodno odgojeval, ako mu ne napravite narodnih viših šol (vsučilišč, ali vsaj pravno akademijo)? H koncu pravi Sv.: Pričakujemo, da ali vlada naravnost sama zaukaže, česar treba, (da se §. 19 izpolni), ali pa, da pripravi v ta namen primernih predlogov za državni zbor ali za deželne zbore. „Ustava mora postati resnica—pravi—ako se hoče, da bodo razni narodi soglasno za blagostanje države delali“. — Pozneje je g. minister Hasner med drugimi tudi posl. Svetec-u odgovoril, rekoč: Vlada bi rada vsaki deželi vsučilišče privoščila, ali popred mora imeti dotični narod že dovolj razvito književnost, če ne, da ni pričakovati dijakov; hiše, da ni moč začeti zidati pri strehi. Sicer pa, če zbornica potrebnih pripomočkov dovoli, da nima vlada nič zoper napravo tudi slo-

venskega vsučilišča. Kar se pa tiče akademij, noče jih vlada po nikakom.

Državni stroški za 1869. leto so prevdarjeni na 299 milijonov in 26.671 gold., dohodki pa na 296 milijonov in 284.176 gold., zmanjkalo bude tedaj 2 milijona in 742.493 gold.

Dopisi.

Iz Trsta 3. marca. — (Starica in, novica ali slika Tržaške). Take zimo, kakoršna je bila letošnja, skoro nikdo ne pameti v našem mestu na vlažno, voljno i blatno vreme je nastopila burja, ki je hotela vse kvišku vnesti, i po 8-19 stopinj mraza, za tem zopet nekoliko prijetnih dni pa prava angleška megla, da so obsedale ladje po istriškem in tržaško-koriškem pomorju na kopno, dokler ni nastopilo kakih štirinajst dni lepega vremena. Grdo vreme pa ni kalilo Tržačanom veselja, kakor ga ni skrivno prizadovoljevalo neke pičle stranke, koja je hotela ustaviti pust i javno veselico v dokaz žalosti, koja je obdaja in jo bo obdajala, dokler ne bude počival Trst v senci znane trikolore, tiste stranke, koja tudi po Gorici trosi čudna zabavljiva plama i hoče zahaliti tudi vaše mesto v črno krilo—menda zato, ker mu je umrla prihodnost v naših pokrajinah. Radosti v privatnih krogih neso motile niti tu pa tam počile petarde; javni prostori so bili cel pust prepolnjeni i po „korsu“ se je drenjal poslednje dni pusta narod gledajo stotine krasnih kočij in uganjajo vsakovrstne vesele burke, kakor druga leta. Nehavavno je bilo samo to, da je bilo videti tiste dni prav malo kmetov iz okolice, „brežanov“, v mestu, kakor so se drugo pri takih priložnostih shajali. No, ti so si napravljali primernišče veselice sami doma v svojih čitalnicah, kjer so pošteno peli, doklamovali, na odru igrali i se—sukali. — Tudi je bilo na popolnično sredo, ktero so vozijo i hodijo Trždancje v bližnje pobrežne vasi Kamenice (očitice) i druge školje jest: v Skednji, kamor bi bila najraje zabranila „stranka“ šetnjo, pa v Barkoll vse črno monše gospode. Če je kaj vzbudilo pohujšanje v mestu, bilo je in je še jočenjanje privržencev „strankinjs“ v dvoh cerkvah, kjer so hoteli motiti službo božjo, in napadanje i psovanje duhovnov na ulici. Tako napadanje se je vže trikrat v malem času pripetilo. „Stranka“ sicer odbija v časnikih odgovornost za vedenje takih, kedar tudi lepo oblečenih zanikarnih ljudi, mi pa ji jih moramo vendar prištevati, dokler vidimo, da ravna jo po načelih njenih javnih organov. Kako hočete, da bude spoštovala drhal preverjenje človeka ktere koli vero v njegovi hiši božji, ako čita v javnem časniku, dohajočem čez mejo, besede laškega pesnika leteče na Papeža: „Ne verjamem, da je pekel; pa da bi jaz mogel, hotel bi ga ustvariti i tebe vanj pahiti, slaboglavi starec. (Roma)“. Izobražence (?) zabode človeka v prsi v časniku, drhal ga udrihne koj na ulici po hrbtu. — Občne žalosti tedaj ni mogla i ne more vzbuditi v Trstu „stranka“ se svojimi privrženci vred, ampak k večjemu občno nevoljo. Kar je pa res presunilo mesto, bil je požar, ki je pokončal en del magazinov na postaji, i došla novica, da je strelni prah raznesel ladjo „Radecki“. Požar je bil bolj na kvar kupčiji sploh, kakor mestu, ali bolj je lišnim posestnikom, ki dajejo spet drago v najem svoje magazine, kokler ne bude na postaji poslopje popravljen, kar se ima zgoditi v malem času. Požar je bil res kaj „grozno“ lepega. Mislite si lepo noč, kakor vaše gosposke ulice dolgo velikanško poslopje v silovitem ognji, ki razsvetljuje vse mesto, da vsakdo misli, da za njegovo hišo gori; nekoliko pedi pred poslopjem vse polno ladij, ktere se lahko vsako minuto vnamajo, i ki si zato prizadevajo, da se oddalijo iz pristaje, pokanje stotin bodov, v kterih je špirit, gasivce v ognji, gledavce na bližnjem pomolu, večinoj razno osemiljene (bil je tolsti četrtok, i ljudje so pritekli na pogorišče od osemiljenih plesov) i vojake, vse vžarjene z magično svetlobo k nebu švigajočega zublja. — Še bolj je prestrašila nas novica, došla prve dni preslega tedna, da se je razletela fregata „Radecky“ pri Visu ter da je utonilo do 400 pomorskih vojakov, ki so bili na nji. Eni zalujejo, ker jih večejo rodilinske vezi na utonilo, drugi misle na slavno zmago i na tako zgubo na kraju nesrečo

(„Radecky“ se je pogreznila skoro na istem kraju, kjer se je potopila med bitvijo l. 1866 italijanska „Re d'Italia“) spet drugi spominjajo se na slaven dan, ko je bila kranjska fregata v Trstu pred pomolom sv. Karola za nevarno pomorsko bivanje posvečena, i na njo žalostni konec: vsi iz sočutja do žalostno poginili ljudi. Prvi trenutek ni hotel nikdo verjeti, da se je zgodila taka nesreča — tretja v naši pomorski vojski, kar je pomni vsak dorastli človek v Trstu (prva, ko se je zrušila i pogreznila vojaška ladja „Mariana“ konca leta 1850, iz ktere ni bil nikdo rešen, druga, ko se je vnel prah i raznesel vojaško ladjo „Triton“ pred malo leti, i sedanja). Plemenito srce tržaške gospode i njih sploh političsko mišljenje se kaže vzlasti v obilnih darovih došlih v pomoč zapuščenecem utopljenecem. Nabralo se je vže okoli 10 000 gld. *) Da bi se bila ladja na kak način vnela ter da bi se bil prah vnel še le valed požara, tega ni nikdo tukaj verjel, ker vsakdo vé, da se da deti prašnica (Santa Barbara) v malo minutah pod vodo, ako ji proti vnetje; raje so ljudje mislili, da je kak laški mornar prah zapalil, da bi tako muščeval, pogubivši tudi sam sebe, zgubo, ktero je tamkaj utrpelo na ladjah i na časti laško brodogoj. Večina manj izobraženega ljudstva si ne da izbiti one misli še zdaj, poldrugi teden po nesreči, ko se je deloma pojasnil vzrok vnetja. Skoro gotovo je, da se je vnel prah po neukretnosti i nemarnosti mornarjev, ki so imeli pri prašnici z razbeljenim železom opraviti. — Še bolj je pojasnilo političsko mišljenje našega prebivalstva vedenje Tržačanov o spuščanju oklopljenice „Via“ (Lissa) v morje prošli četrtek zjutraj. Ta oklopljena vojaška ladja je naj večja izmed vseh vojaških ladij avstrijskih in je naravnana v spomin slavne zmage pri otoku enacega imena. „Stranka“ ni mogla ustaviti, da ne bi se bilo udeležilo te slavnosti meščanstvo v taki obilici, v kakoršni ga malo kedaj najdeš na nogah. A ne z golim gledanjem, ampak z gromovitimi „hurá“ in „sviva“ je sprejelo občinstvo ogromno ladijo, — lep dokaz „moči dlana in uma“ tudi Slovanov, kterih dela na stotine v Tonelli-jevi ladjenici — na morske valove, kjer se ima gibati i delati na slavo narodu avstrijskim. Spuščanje v morje so slavili bližnji Skudenjci se atroljanjem i „živio“ kliči. Pri spuščanju ladje sta bila tudi Tegethoff i minijster, Gispkra, ki sta nalašč zato sem prišla. — Kako to pa, da ima tako malo vpliva na ljudstvo „stranka“? I kakega političkega mišljenja je ljudstvo tukaj? Kakega mišljenja je „stranka“, že vsak vé. Najpred je hotela prisiliti vlado z raznim deklamovanjem i z uradniki, boječimi učiti se slovenščine, naj bi priznala Primorje deloma za italijansko, deloma za napol poitalijančeno, od druge strani pa je hotela sama brž narod, kar ga italijanski umeje, tudi glede mišljenja na svojo stran spraviti, i kar italijanščine ne umeje, po šolah poitalijaniti, izato vsa zastopništva v svoje roke dobiti, kakor jih ima v Istri v zboru, v mestih i po kmečkih občinah. Merilo je menda razmere po ostalem Primorju, po razmerah v Istri, kterim so pa razmere enake samo v bližnji okolici Goriški, po Brdih i po goriškem Furlanskem, koder so Italijani gospodarji in Slovenci koloni ali robj. **) Na nepoznanji teh razmer i prenačem ravnanji v tržaški okolici, kjer so hoteli vzeti kmetom stare pravice, so se razbili njih nameni. Kaj so namerjali storiti s poitalijančenim Primorskim — ne vemo, kajti razodeti emigrantov nočemo imeti za dokaze v tej stvari. Kot ekstrem stoji nasproti tej „stranki“, nabirajoči se iz podložnih italijanskega kraljestva, iz raznih gospodov doktorjev pa iz sinov raznih stanov v Trstu, zlasti židovskih kupcev i bankirjev, — slovensko ljudstvo v okolici, ktero se ni doslej še pozgubilo popolnoma v kolonizmu, ki je ohranilo sled starih svojih pravil, po kterih je od nekdanj smelo nositi orožje i tvoriti lastni bataljon v vojskah, nekak ponos, kakoršnega ne najdeš tako lahko kje drugde na Primorskem. Dokler so ga hoteli privrženci „stranke“ premetiti v njegovem političkem mišljenji z lepimi besedami i pijačo, jih je samo zaničljivo od sebe pahalo; kedar so

mu pa začeli, vidovši, da z lepa nič ne zmorejo, z grda z njim ravnati, in ga celó z orožjem napadati, grda okolico, da je gajezdo izdajavcev, Rusov, komunistov, ki bi radi gospodo pobili i mesto poplenili, so okoličani ponosno vstali i naj prvo objasnili v pametnici na tržaški zbor i na Dunaj poslali narodno politični svoj program, pa so koj začeli dušoven boj za svojo narodnost. Med tema nasproti si stoječima strankama je pasivna večina prebivalcev mesta samega: to so prvič kupci, ki žele miru, da trgovstvo ne trpi, napol poitalijančeni Slovenci i Nemci, ktere vežejo rodbinske vezi na narodo živečo v deželah za Trstom, ako jih jezik na narod v Italiji, i časti Nemci, kterih je v vsakem stanu precej v Trstu i ki nemajo simpatije niti za eno niti za drugo stran. Boreči se stranki skušajo potegniti na se zvlasti meščanico iz raznih narodov, posebno na pol poitalijančene Slovence. Pomočki slovenske stranke so majhni: štitalnice v okolici, i zdaj trije časniki, „Primorac“, „Pod lipo“ i „Juri s pušo“; italijanski: vsa občinska obilja v mestu in okolici, šole, gledišča, časniki: „Citadino“, „Libertà e lavoro“, „Il popolo“ i družah malih mnogo, ki imajo kaj malo abonementov, ki se pa prodajajo po tabakarnah, pa razna društva, zvlasti političski „Progreso“. Med temi časniki lavirajo zmerni ali vladni „Osservatore Trestino“, „Diavoletto“, duhovstvo i njegova načela braneča „Verità“ pa „Tricster Zeitung“. Vsepih „stranke“ bi moral biti velik, ako bi ga vodili po pripomočkih, ktere lahko rabi; a vendar je majhen, kakor se o vsaki priliki kaže. Od kod ta prikazen? Sedanjí rod, ki je odrastel v nekdanjih nemških šolah tržaških ali neitalijanskih zunanjih, umeje sicer tržaško italijanščino, nikakor pa ne še pisano ali govorjeno toskanščino, zato je še vedno neobčutljiv za nauko v italijanskih časnikih i društvih; ali pa umeje toskanščino, pa se vendar ne more pópóloma udati simpatijam do „stranke“, ker je zvezan po rodbinskih razmerah s Slovenci ali Nemci. Vsepih slovensko narodno stranko v mestu ne more biti velik, pa je vendar vže viden: pri vsaki veselici, zvlasti v bližnji okolici, vidiš mnogo meščanov, ki niso pred za narod nič marali in ki poslušajo zamaknjeni zdaj glasove tistih pesmi, ktere so sami kot otroci nekdanj peli ali od matere svoje peti slišali; po mestu ti vže vsak Slovenec rad po domačo odgovori na domačo besedo, jezika slovenskega Italijan vsaj ved ne psuje za pasjega: i to je mnogo! Se vé, da bode stanje pri ostalih enakih razmerah za nekoliko let drugačno: vsepih slovensko-narodno stranko se bode podvojil, v tem ko se bode vsepih „stranke“ po prizadevanji šole pošesteril i posmeril. Italijani imajo tri štiri kope četverorazrednih deških i dekliških ljudskih šol, realke, akademije, gimnazije, v ljudskih šolah po toliko i toliko učiteljev, udanih „stranki“ z dušo i telesom, ker zavisi od nje njih zaslužek; Slovenci pa imajo samo nekoliko navadnih vaških šol, i to samo v bolj oddaljeni okolici, z enim učiteljem, tudi udanim „stranki“, i ne ene štirirazredne šole nel V Ljubljano prihajajo v normalke tudi fantiči iz bližnjih krajev, to isto v Celje i v Gorico; v Trstu jih lahko na prsto sešteješ. Dokler je majhin, ne more deček sam v mesto hoditi, i spremljati, nima ga kdo; v mestu bivati ne more, ker je vse zanj predrago; ko odraste, ne umeje dovolj italijanščine, da bi mogel vstopiti v kak viši razred — i ne mara tje hoditi, kjer bi ne slišal nikdar prijazne domače besede, kjer mu ne znajo še imena pisati! Zato pa so izšolani ljudje v okolici bele muhe. Izmed 30000 tako blizo mesta bivajočih Slovencev je pri duhovstvu kakih šest, zdravnika od tod ni nobenega, jurista nobenega, uradnika nobenega, v pomorski službi nobenega! — Ali bo tú kedaj bolje? To sam Bog vé. Nadjamo se pa za trdno, da si bodo pribojevali okoličani tržaški, tudi nekoliko glavnih šol, iz kterih bodo njih otroci lahko stopali naravnost v srednje šole. Ako nekoliko šol zadobé, storili so vsaj nekoliko za lepšo prihodnost okolice, ako ne morejo zdaj sebi posebno pomagati. Narod, ki ima obilo dušnega blaga, pridobi si tudi materialno blago, drugače zgubi še, kar ga ima, in okolica ga ima vže mnogo manj, kakor ga je imela nekdanj; samo v glavnih šolah podučeni njo otroci in obilniše število v srednjih i visokih šolah iznečenih sinov si zamore rešiti ostalo i zgubljeno zopet pridobiti. Tržaški Slovenci plačujemo drage davke: — naj nam napravi mesto šole — in, ako nam jih ne napravi,

*) Zlati, že veliko, veliko več.

Vr.

**) Na goriškem Furlanskem (ali „v lahih“, kakor mi tukaj demo) niso „Slovenci-koloni“ ampak gospod in kmet oba sta laha. Samo v okolici goriški in Brdih je veliko laških meščanskih posestnikov, ki imajo Slovence za kolono.

Vr.

ločimo se od njega—da, zavolj šol ločimo se od njega i si napravimo šole po svoji volji!

Doslej ste bojevali stranki svoj boj po časnikih in na ulici; — v zboru ni se mogel vneti, ker so snali slovenski poslanci, sami kmetje (samo vzhodno Gališko je imelo kmete za zastopnike v raznih zborih) junaško umreti, a ne se bojevali. Bila je prava črna vojska, obilna šest mož, zoper dobro izurjeno, s vsem doktorskim orožjem oboroženo, sedemkrat večje število. Ondi so moramo, da je šest nešolanili kmetov tako pogumno raje—umrlo, nego da bi se bilo podalo! — A zdaj se vnaime menda boj tukaj. Slovenci ne morejo sicer poslati večega števila in enakih moči v zbor, kakor mesto, v katerem je prepustila pasivna večina volitve „stranki“, pa vsaj bolje vojskake pošljejo nego doslej. Hvaliti moramo okolščane, da so naprosili dva možaka, vneta za njih blagostanje, ako ravno nista rojena med njimi, ampak na Kranjskem, naj prevzameta poslanstvo. Ra dovedni smo, kaj se bode v zboru počelo: ona dva naša možaka ne znata „toškanščino“; imela bosta nasproti vsaj dvakrat toliko advokatov, nego je slovenskih poslancev; v kakem jeziku, kako bosta jlm odgovarjala? Res smo radovedni; da nastane parlamentarni boj, je gotovo. Več o volbah i delovanji zbora pa drugoč!

V Šempetru 8. marca. Slavno vredništvo „Domovina“! „Čast je življenju!“ Blagovoli, draga „Domovina“, sledeči dopis kot popravek sprejeti! V 8. listu „Dom.“ je bil pod naslovom „Čuden sklep“ nek mojo osebo zadevajoč zelo sumljiv spis, kateri žal po krivici mojo čast in poklio, kakor da bi namreč jest dolžnosti svojega poklica ne umel ter tudi ne spolnoval. To pomoto ali sum bi jest lahko naravnost zavrnil. — Za zdaj pa le to: Da sem vestno dolžnosti svojega poklica spolnoval, temu porok so razne pohvalne spričebe, ktere sem od deželske in duhovske gosposke ako: 6 let svojega učiteljstva prejemal. To so zdaj, ko sem zarad bolehnosti za začasen pokoj po nasvetu zdravnikov prosil, pri dotičnem šolskem nadzorništvu. Ako bi pa omenjena pomota v kratkem očitno preklicana ne bila, bodem primoran, jo sam bolj natanjko dokazovalno sveta razodeti.

S spoštovanjem Vam vdani

tukajšnji učitelj
Z.

„Domovina“ v svojem sestavku v listu 8. ni ne šole Št. Peterske grajala, ne gosp. učiteljeve osebe razžalila; kajti učitelja sestavek še ne omenja ne; o šoli tudi niti ne govori. „Domovina“ sama, anipak ona le memogredé navaja, kar se je v seji sl. Št. Peterskega starešinstva o njej govorilo. Ako tedaj to, kar je „D.“ zastran šole povedala, ktereга popravka potrebuje, moral bi se bil popravljavao kam drugam obrniti, a ne na „Domovino“. „Domovina“ nima ozir šole in učitelja nič popraviti, torej ni tudi bila dolžna gosp. učiteljevega popravka sprejeti. Sprejela ga je pa vendar zato, ker utrjuje njen sum, da to, kar se je v starešinstveni seji govorilo,—da ni namreč šola pravega sadu nikoli donašala,—ni pravi vzrok sklepu: da naj šola neha, ampak brz ko ne le pretveza; kajti če ima učitelj pohvalne spričebe od dotičnih šolskih oblastnij, je to znamenje, da je šola kaj sadu donašala. Po tem takem je imela „Dom.“ prav, da je omenjeni sklep zastran nehanja šole „čuden“ imenovala. — Hvaležna Vam je, g. učitelj, „Domovina“, da ste s svojim popravkom vodo na njen mlin napeljali in to stvar kolikor toliko pojasnili.

Vr.

Domači novičar.

(G. nadvojvoda Vilhelm) je bil 9. t. m. v Gorici; došel iz Trsta.

(Obravna pri dež. sodniji v Trstu z Goričani obdolženimi motenja javnega miru oziroma razkaljenja Velikanstva) je bila 5. in 8. t. m.—5. marca je bilo obsojenih 6 mladenčev (18-23 let starih) obrtnijskega stanu, dveh izmed njih tudi zarad razž. velič. Teh dveh eden je obsojen na 3 mesece, drugi na 2 meseca; drugi 4 vsak 1 mesec. Vsi ti so obsojeni zarad nekega dogodka tukaj v Gorici. — Deležniki Palmiskih dogodkov 18.

*) Prosimol

Vr.

okt. 1888 so imeli svojo obravnavo 8. t. m.; zagovarjala sta jih advokata dr. Deperis in dr. Verzeznassi iz Gorice. Vseh skup je 13 (s povei vred). Narhujša kaznen je 8 mesecev težko ječe, naj milejša 1 mesec. Vsi so napovedali pritožbo na višo sodnijo. Sicer pa so zdaj izpuščeni iz zapore in so tukaj v Gorici.

Borsni kurs 10. t. m. Metall. 62:50; narodno posojilo 69:50; London 123:85; adžjo srebra 121:50; cekini 5:82.

Loterijske številke. V Trstu 673 20, 54, 80, 1, 5.

Žitna cena v Gorici: Pšenica po 2 gold. 60 kr.; (goriški kaznanik); turšica 1:42; turšica bela —; ječmen, delan 2:80 do—nedelan 1:70; fižol 2:— do 2:50; ajda 1:80; oves 1:30.

OGLASNIK.

Gostilnica (nekdaj Trojer-jeva) na trgu sv. Antona št. 1 v Dunajskem predmestju je od 1. februarja t. l. vnovič odprta in z dobrimi vini in izvrstno kuhinjo oskrbljena. — Nizka cena jedi in prijad, urna postrežba in pa dobri konjaki (štale) vabijo vljudno obč. goste, katerih gre torej prav obilno pričakovati.

Alojz Praprotnik.

Prodajavnica materialnega in barvnega blaga zraven kavarne „Commercio“ blizo cerkve sv. Ignacija na Travniku, je vnovič odprta in bogato založena z vsem, kar spada v to vrsto blaga. — Postrežba, bo hitra in dobra, cene v primeri z drugimi te sorte prodajavnicami nizke; torej je lahko zanašati se, da bode obilno kupovavcev va-njo zahajalo.

Neueste Erfindung.

Die von Sr. Maj. dem Kaiser von Oesterreich laut Reskript Nr. 18024/1908 mit einem ausschl. Privilegium bevorzugte

Politur-Composition

ist kasserat beachtenswerth für Tischler, Drechsler und Holzarbeiter zum Fertigpoliren von neuen Möbeln und für Private u. s. w. zum Aufpoliren von alten und abgestandenen, oder solchen Möbeln, wo das Öl hervortritt — Durch diese Composition wird das zeitraubende und kostspielige Fertigpoliren durch Spiritus gänzlich beseitigt, da durch Anwendung einiger Tropfen in wenig Minuten ein Tisch oder Kasten fertig polirt ist; und kann bei einem mit dieser Composition polirten Gegenstand das Öl nie hervortreten. Alte und abgestandene Möbel können durch einfaches Reiben mittelst eines befeuchteten Leinwandlappens überpolirt werden und erhalten einen Hochglanz, welcher durch das Poliren mit Spiritus nie erzielt werden kann. — Mit einem Fläschchen dieser Composition kann Jederman in einigen Stunden eine complete Zimmereinrichtung renoviren.

Haupt-Depot bei F. Müller, Wien, VI. Bezirk, Hirschengasse 8, wohin die schriftlichen Aufträge erbeten, und gegen Einsendung des Betrages oder Nachnahme prompt effectuirt werden.

Preis: 1 gr. Flacon 85 kr., 1 kl. Flac. 60 kr. Emballage per Bestellung 10 kr.

Weniger wie 2 Flacons können nicht versendet werden.

„Von der Direktion des polytechnischen Institutes in Breslau.“

Breslau, 5 März 1887.

Sehr geehrter Herr! Vor einigen Tagen wurde mir eine Probe Ihrer Politur-Composition übergeben, mit dem Ersuchen, selbe einer genauen chemischen Analyse ihrer Bestandtheile zu unterziehen. Ich habe diese Probe einer genauen sowohl qualitativen als quantitativen Analyse unterworfen und deren zweckmässige Zusammensetzung für völlig gut befunden u. s. w.

Ihr ergebenster

Dr. Werner, Direktor des polytechnischen Institutes in Breslau.